

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Demonstratur Deum esse simpliciter & in genere entis infinitum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

immenso essentia, & perfectionis Oceano, guttulam saltem hauriamus, duo in hoc articulo breviter demonstranda sunt. Primum est, Deum esse simpliciter, & in genere entis infinitum. Secundum, attributum infinitatis ita esse illi proprium, ut repugnet dari creaturam, secundum suam essentia, vel secundum accidentia infinita.

§. I.

Demonstratur Deum esse simpliciter & in genere entis infinitum.

44 **N**otandum primò, dupliciter aliquid posse dici infinitum: primò in ratione entis, secundò in certo genere. Quod priori modo infinitum est, absolutè & simpliciter infinitum dicitur: quia totam ejus amplitudinem, quæ infinitum, & sine termino excurrit, in se continet: quod verò est in certo tantum genere infinitum, dicitur infinitum secundum quid, & continet tantum perfectiones illius generis: v. g. si daretur albedo infinita, illa in se quidem contineret omnem perfectionem albedinis; non tamen totam perfectionem substantia, vel quantitatis, in se præhaberet.

45 **N**otandum secundò ex D. Thoma 3. parte quest. 10. art. 3. ad 2. & quodlibeto tertio, art. 3. quòd infinitum dicitur, quia non finitur, seu quia caret terminis: unde ut aliquid dicatur infinitum in aliquo genere, illius generis terminis carere debet, & ut dicatur absolutè, & in genere entis infinitum, debet carere terminis limitantibus & finientibus ipsum esse.

46 **N**otandum tertio, quòd cum esse sit ultimus actus, nequit actuari per ulteriorem actum, nec proinde ullum habere limitativum formale, sed tantum materiale, nempe subjectum in quo recipitur: unde si sit irreceptum, & ab omni subjecto independens, erit omnino illimitatum, His præmissis,

47 **D**ico primò: Deum esse simpliciter & in genere entis infinitum. Hanc conclusionem demonstrat D. Thomas hic art. 1. & 1. contra Gentes cap. 43. variis rationibus, quas breviter hic exponemus.

Prima & præcipua potest sic proponi. Esse Dei est per se subsistens & irreceptum: Ergo & infinitum simpliciter. Antecedens est certum, cum enim esse Dei, ne virtualiter quidem ab ejus essentia distinguatur, non potest in ea recipi. Consequentia probatur: Omnis actus, licet efficienter & extrinsecè limitetur à causa illum producente, formaliter tamen & extrinsecè, per potentiam ejus susceptivam, aut saltem per ordinem ad illam limitari debet, ut enim dicit S. Doctor 1. contra Gentes cap. 43. ratione 2. Omnis actus alteri inherens terminationem recipit ex eo in quo est: quia quòd est altero, est in eo per modum recipientis: Ergo cum esse habeat rationem actus, non potest limitari, nisi per ordinem ad subjectum in quo recipitur: unde si sit irreceptum, & ab omni susceptivo abstractum (quale est esse divinum) non erit limitatum, sed infinitum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Sicut divisibile, per indivisibile formaliter terminatur, ut linea per punctum: ita actus per potentiam formaliter limitari debet: nam intra suam propriam rationem nihil habet actus, per quod formaliter limitetur; actualitas enim non limitat actualitatem, sed potius eam auget & perficit:

A Ergo si esse Dei sit per se subsistens & irreceptum, est infinitum simpliciter.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, 48
Illud est simpliciter infinitum, quod caret omni termino, omniq; limitativo: Sed esse per se subsistens & irreceptum, omni termino & limitativo caret: Ergo est infinitum simpliciter. Major constat ex secundo notabili, Minor verò sic ostenditur. Duplex tantum potest dari limitativum, unum materiale, nempe subjectum recipiens formam; alterum formale, differentia scilicet contrahens genus, vel forma potentialiter materiæ ad certam speciem determinans: Sed esse per se subsistens & irreceptum, ut roque limitativo caret: Ergo est omnino illimitatum. Minor quantum ad primam partem constat, cum enim illud non sit receptum in aliquo subjecto, nullum habet limitativum materiale. Probatur verò quantum ad secundam: ut enim ostendimus in tertio notabili, cum esse sit ultima rei actualitas, non potest actuari per aliam ulteriorem, nec proinde ullum habere limitativum formale: unde si sit irreceptum, & careat limitativo materiali, erit omnino illimitatum.

Secunda ratio petitur ex eo quòd Deus est ens 49
à se, & independens ab omni causa efficiente. Sicut enim omnis actus & perfectio formaliter & intrinsecè limitatur ex subjecto in quo recipitur, vel ex ordine ad illud (ut jam ostendimus) ita efficienter & extrinsecè limitatur & finitur à causa illum producente: Sed enti à se nulla est causa: ergo nec ulla perfectionis limitatio.

Hæc ratio, hoc exemplo, ex rebus humanis desumptò, illustrari potest. Sicut enim ejus, qui duntaxat delegatione ab alio potestatem accipit, potestas potest esse limitata à delegante; ille tamen cui potestas est innata & propria, habet semper plenitudinem potestatis. Ita etiam, licet entia quæ habent esse ab alio, sint finita & limitata, in entitate & perfectione; tamen ens à se, & ab omni causa efficiente independens, est infinitum simpliciter, & totam essendi plenitudinem in se continet.

D Tertia ratio supra fuit à nobis insinuata. Omne 50
quod secundum naturam finitum est, ad generis alicujus rationem determinatur: Atqui Deus non est in aliquo genere, sed omnia genera & prædicamenta transcendit, omniumque generum perfectiones in se continet: Ergo est simpliciter infinitus.

Confirmatur: Sicut illud quod caret terminis quantitatis, est in tali genere infinitum; ita & quod terminis essentia caret, simpliciter & essentialiter infinitum est: unde cum genus & differentia, sint terminis essentielles, quibus essentia limitatur & coarctatur, oportet quòd ens simplicissimum, & omni compositione etiam metaphysicè carens, sit simpliciter, & in genere entis infinitum.

E Quarta ratio: Tantò aliquis actus est perfectior, quantò minus habet potentia permixtum: 51
unde omnis actus cui permiscetur potentia, habet terminum suæ perfectionis; cui autem non permiscetur aliqua potentia, est absque termino perfectionis: Sed Deus est actus purus, & omnis potentialitatis expertus, ut supra ostensum est: Igitur est in perfectione infinitus.

52
Quinta ratio: Omnis contractio & limitatio formæ, fit per aliquam sui oppositi inclusionem: sicut albedo contrahitur & limitatur, per hoc quòd recipitur in subjecto, in quo aliquid sui oppositi, scilicet nigredinis, est admixtum: Sed Deus

Deus, cum sit ens à se, & per essentiam, est alienus ab omninibilo, à quo non emerit, ut entia producta, & cum eo, ut ita dicam, nihil habet commercii. Item, cum sit actus purus, nihil potentialitatis includit: Ergo omni limitatione & finitate caret.

53. Denique ejusdem infinitatis assignari potest ratio à posteriori, desumpta ex creatione: Creatio enim dicit virtutem infinitam in principio create: Ergò cum Deus sit creator cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium, ut in primo Symboli articulo profitemur, pollet virtute & potentia infinita; & cum infinita virtus, & potentia, non possit esse in essentia infinita, relinquatur Dei essentiam esse simpliciter infinitam. Utraque hæc Consequentia patet, Antecedens verò demonstratur à D. Thoma infra quæst. 45. art. 5. tum quia virtus creativa respicit ens quâ ens, quod in infinitum abire potest; tum etiam, quia si tantò major requiritur virtus in agente, quanto minor est potentia in subjecto, ad effectum & educationem formæ, ubi nulla omninò erit potentia, necessaria erit virtus infinita: Cum ergo creatio sit productio rei ex nihilo, & ex nulla potentia præsupposita, requirit in create virtutem, & potentiam infinitam.

§. II.

Ex principiis jam statutis insertur cum Divo Thoma, nullam posse dari creaturam secundum essentiam, vel secundum accidentia infinitam.

54. Dico secundò: Nullam posse dari creaturam infinitam secundum essentiam.

Probatnr conclusio ex principiis jam statutis: Omnis creatura habet esse receptum ab alio, & in alio: Ergo habet esse finitum, & limitatum. Consequentia patet ex dictis: Omnis enim actus vel forma, intrinsecè finitur & limitatur ex subjecto in quo recipitur, vel ex ordine ad illud; & extrinsecè à causa à qua producitur. Item cum nulla creatura sit actus purus, sed habeat aliquid potentialitatis admixtum, habet aliquam sui oppositi inclusionem, & aliquid commercii cum nihilo, à quo emerit, & constat ex genere & differentia: Ergo est secundum suam essentiam finita & limitata. Hæc etiam consequentia ex supra dictis relinquatur manifesta: omnis enim actus cui permiscetur aliquid sui oppositi, finitum est: sicut & omne ens constans ex genere & differentia, hæc enim sunt termini essentia metaphysicè consideratæ, sicut punctum & superficies, sunt termini quantitatis.

Dico tertio: Nullam etiam posse dari creaturam infinitam secundum accidentia. Ita D. Thomas art. 3. & 4. ubi demonstrat non posse esse in rebus aliquid infinitum secundum magnitudinem, vel secundum multitudinem: cujus oppositum docent Nominales, & Gregorius Ariminensis in 1. dist. 43. quæst. 4. quibus ex recentioribus subscribit Vazquez, hic disp. 26.

Probatnr primò conclusio ex dictis in præcedenti. Accidentis infinitum exposcit subjectum infinitæ capacitatis; cum debeat semper esse proportio inter actum & potentiam receptivam, & inter perfectivum & perfectibile: Ergo si nulla possit dari substantia creata infinita, & habens infinitam capacitatem, nullum etiam possibile erit accidens infinitum.

Tom. I.

A Probatnr insuper conclusio ex variis inconvenientibus, quæ ex opposita sententia sequuntur. In primis enim si multitudo actu infinita esset possibilis, dari posset aliqua pars quæ æquaretur suo toti, quod repugnat huic primo principio: *Omne totum est maius sua parte.* Sequela probatur: Ponamus enim infinitam multitudinem hominum esse productam, quorum singuli duobus oculis fuerint præditi, ut consuetus naturæ curius postulat, tunc in hac infinita multitudine, tam oculorum, quàm hominum, utique multitudo oculorum erit dupla ad multitudinem hominum; cum enim singuli homines habeant duos oculos necessarîo illa infinita multitudo oculorû continebit multitudinem conduplicatam; ex quo sequitur eam multitudinem hominum, habere se ad multitudinem oculorû, veluti unum ad duo, ideòq; veluti partem ad totum, & nihilominus, cum in multitudine infinita hominum, infinita multitudo binariorum contineatur, ut evidens est, non potest esse æqualis infinitæ multitudini oculorum, quæ alia non est infinitas, quàm infinitas binariorum; ex hypothesi quod singuli ex infinita illa hominum multitudine, duos oculos habeant.

B Secundo, Si daretur infinita multitudo hominum v. g. sequeretur quod unico tantum homine ex ea multitudine subtracto, illa statim hoc ipso desineret esse infinita; & quod eò demum per novam productionem adjuncto, rursus redderetur actu infinita: Sed hoc absurdissimum est, subtractio enim numeri finiti ab infinito, non potest tollere infinitum; nec etiam additio numeri finiti, facere potest ex finito infinitum: Ergo repugnat dari multitudinem infinitam. Sequela Majoris probatur: Si certum infinitum secundum essentiam debet actu continere omnes perfectiones possibles in genere entis; ita de ratione infiniti secundum multitudinem, est ut actu & formaliter contineat omnem multitudinem formaliter possibilem in ea multitudine: Sed si unicus homo ab illa multitudine infinita subtracteretur, tunc non contineret actu & formaliter omnem multitudinem possibilem; cum possibilis esset multitudo, in qua ille homo includeretur: Ergo unico homine, ex illa multitudine infinita subtracto, ea statim hoc ipso desineret esse actu infinita, & illò demum adjuncto, rursus redderetur actu infinita.

C Tertio, Si posset dari aliqua qualitas infinite intensa, sequeretur motum localem posse fieri in instanti, quod repugnat naturæ motus successivi. Sequela probatur: Quanto major & intensior est virtus motiva, tanto velocius, & in minori duratione movet: Ergo si daretur virtus motiva infinita, moveret in minima duratione possibili, hoc est in instanti.

D Quarto, Si daretur lumen gloriæ infinite intensum in intellectu alicujus beati, ille comprehenderet Deum: Sed hoc repugnat, ut demonstrant Theologi in Tract. de Visione beata: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Quanto intensius est lumen gloriæ, tanto clarius & perfectius Deus cognoscitur, & tanto plures videntur creaturæ possibles, latente in divina omnipotentia, ut ibidem ostenditur: Ergo per lumen gloriæ infinite intensum, Deus cognosceretur perfectissimo modo possibili, & quantum cognoscibilis est, totaque collectio creaturarum possiblem, quæ latent in omnipotentia Dei attingeretur; ac proinde Deus, usq; omnipotentia comprehenderentur.

M 3

Quin-